

29. november 2017

Ydelsesaftale Ressource- og samfundsøkonomi

Ydelsesaftale til rammeaftale indgået mellem
Miljø- og Fødevareministeriet
og
Københavns Universitet
om forskningsbaseret myndighedsbetjening af
Miljø- og Fødevareministeriet med underliggende styrelser
2018-2021

Indhold

1.	Indledning	3
1.1	Formål	3
1.2	Udmøntning af strategiske sigtelinjer	3
1.3	Direktivforpligtigelser, lovgivning mv.	4
2.	Faglige indsatsområder	5
2.1	Ressource- og samfundsøkonomi	5
3.	Organisering og bemanning af samarbejdsfora	8
4.	Konsortier, ”dream teams” og samarbejder med andre forskningsmiljøer	9
5.	Økonomi	10
5.1	Særbevillinger	10
5.2	Opgaver for andre myndigheder	10
6.	Arbejdsprogram	11

1. Indledning

Denne ydelsesaftale indgås mellem Miljø- og Fødevareministeriet (MFVM) og Københavns Universitet (KU). Aftalen vedrører universitetets leverance af forskningsbaseret myndighedsbetjening inden for ressource- og samfundsøkonomi til MFVM i perioden 2018-2021. Den forskningsbaserede myndighedsbetjening indenfor ydelsesaftalen omfatter fødevare-, ressource- og miljøøkonomiske problemstillinger og kompetencer indenfor Miljø- og Fødevareministeriets ressortområder: primærproduktion, fødevareforarbejdning og -forbrug, miljø og natur.

1.1 Formål

Ydelsesaftalens formål er at beskrive den faglige ramme for den forskningsbaserede myndighedsbetjening, som KU er ansvarlig for udførelsen af inden for MFVM's bevilling og aftaler med KU. Dette omfatter dels de faglige indsatsområder, som universitet leverer ydelser til MFVM inden for, dels den forskningsmæssige infrastruktur, som MFVM medfinansierer på universitet som grundlag for den forskningsbaserede myndighedsbetjening. Formålet med ydelsesaftalens arbejdsprogram er i tillæg hertil at beskrive de konkrete opgaver og projekter, som forventes igangsat og/eller gennemført det kommende år. Arbejdsprogrammet er vedlagt ydelsesaftalen som bilag.

Den forskningsbaserede myndighedsbetjening omfatter i denne ydelsesaftale **to typer ydelser**:

- Forskningsbaseret rådgivning
- Forskning og generel kompetenceopbygning

Ydelserne i relation til denne aftale er målrettet følgende faglige indsatsområde: Ressource- og samfundsøkonomi.

1.2 Udmøntning af strategiske sigtelinjer

Der er udarbejdet strategiske sigtelinjer for rammeaftalen. Formålet med sigtelinjerne er at sikre den fortsatte udvikling af IFRO's forskning så den fortsat understøtter Miljø- og Fødevareministeriets behov for myndighedsbetjening indenfor de faglige områder ydelsesaftalen.

De strategiske sigtelinjer er som følger:

Fødevarer, sundhed og velfærd: Værdisætning af de sundhedsmæssige gevinster ved politiktiltag på fødevare og veterinærområdet spiller en vigtig rolle, når nye tiltag skal prioriteres og udformes. Det er en strategisk prioritet, at IFRO bidrager til udvikling af metoder til værdisætning indenfor dette område, f.eks. metoder til værdisætning af fødevarebårne sygdomme eller ernæringseffekter.

Nabotjek og rammevilkår – udvikling af metoder til systematisk sammenligning på tværs af landegrænser. Beslutningstagere efterspørger i stigende grad sammenligninger af lovgivningsmæssige rammevilkår indenfor en række af MFVM's områder. For at sikre en høj kvalitet og konsistens, er der behov for metodeudvikling på dette område.

Adfærd og effektvurderinger af tilskudsordninger og lignende: Der er behov for at forbedre den forskningsmæssige viden indenfor design og politikudvikling af tilskudsordninger og lignende indenfor Miljø- og Fødevareministeriets ressort. Dels i forhold til at opnå den ønskede effekt, herunder sikre udmøntning af de afsatte midler, dels sikre at ordningerne og regulering

er hensigtsmæssigt indrettet for tilskudsmodtagere og lignende med hensyn til fx administrative omkostninger, risici med mere.

Adfærd og effektvurderinger af virkemidler og implementeringsinstrumenter: For at sikre at de mest omkostningseffektive virkemidler anvendes, er der behov for en løbende forskning i, hvilke virkemidler der er tilgængelige og hvordan økonomien hænger sammen. MFVM har løbende et behov for afklaring og opdatering af hvilke virkemidler der er tilgængelige, indenfor en række forskellige områder såsom udledning af drivhusgasser fra landbruget eller reduceret udledning af partikler til luften. For at sikre høj kvalitet og opdaterede virkemidler, er der behov for at IFRO løbende orienterer sig om tilgængelige virkemidler og deres anvendelse.

Værdisætning af eksternaliteter indenfor miljø og natur: I fremtiden er der brug for at udbygge kompetencer og tekniske færdigheder indenfor metode og udbrede eksisterende analyser til flere eksternaliteter, f.eks. marin biodiversitet og andre marine eksternaliteter, luftforurenende stoffer, kemiske stoffer i forbrugerprodukter, stoffer i vandmiljøet eller miljøfremmede stoffer i recirkulerede produkter. Derudover bør der sigtes mod gearing af aktiviteter, der kan udbrede anvendelsen af metoder og resultater udenfor universiteterne. Det inkluderer fx udvikling af den nødvendige data- og modelmæssige infrastruktur samt udvikling af standardværktøjer.

Robusthed i myndighedsbetjeningen: For at sikre en fortsat høj kvalitet og fleksibilitet i den forskningsbaserede myndighedsbetjening indenfor ydelsesaftalen, er der behov for at sikre, at der indenfor de enkelte indsatsområder er et tilstrækkeligt antal forskere, der har kompetencer indenfor forskningsbaseret myndighedsbetjening. IFRO forfølger dette gennem opprioritering af ansættelser i områder med øget behov for myndighedsbetjening hvis dette vurderes at være længerevarende, og fastholdelse inden for områder som i kortere perioder efterspørges mindre i myndighedsbetjeningen.

1.3 Direktivforpligtigelser, lovgivning mv.

Afsnittet er ikke relevant for denne ydelsesaftale.

2. Faglige indsatsområder

Ydelsesaftalens indsatsområde dækker de faglige kompetenceområder fra de tre eksisterende aftaler: aftalen mellem MFVM og KU indenfor ressourceøkonomi, aftalen mellem MFVM og KU/ AU indenfor samfundsøkonomi og de dele af aftalen for Skov og Landskab mellem MFVM og KU, der vedrører økonomi og politik.

2.1 Ressource- og samfundsøkonomi

Beskrivelsen af indsatsområdet er foretaget i overensstemmelse med de kompetenceområder, der er beskrevet i de tre aftaler nævnt ovenfor.

Ved at samle områderne fra de tre aftaler i ét indsatsområde sikres en vis fleksibilitet, når arbejdsprogrammet formuleres. Indsatsområdet er formuleret sådan, at de ressourcer og kompetencer, der forudsættes i medfør af de tre eksisterende aftaler, som udgangspunkt fastholdes.

Ydelserne inden for dette indsatsområde omfatter:

- International økonomi og politik indenfor landbrug og fiskeri
- Fødevareforbrug, sundhed og velfærd
- Fødevareproduktion, teknologi og markedsforhold
- Analyser af samfundsøkonomiske konsekvenser af national og EU-regulering
- Fiskeriøkonomi og forvaltning
- Økonomisk modellering
- Værdisætning af miljøeksternaliteter og andre ikke-markedsomsatte goder
- Design af virkemidler til regulering
- Skov- og landskabsøkonomi, -planlægning og politik
- Internationale aftaler om handel og naturressourcer på skovområdet

Forskningsbaseret rådgivning

Den forskningsbaserede myndighedsbetjening omfatter analyser og rapporter, som fastlægges i et årligt arbejdsprogram samt ad-hoc-opgaver.

Der udarbejdes hvert år et arbejdsprogram i samarbejde mellem ministeriet og forskningsinstitutionen, som beskriver analyser indenfor ydelsesaftalens kompetenceområder og tilknyttede leverancer mm. Leverancerne kan have en række forskellige former: rapporter, kortere notater, mundtlig formidling af resultater, input til beredskaber, visuel og interaktiv formidling. Leverancer for hvert analyseprojekt beskrives i arbejdsprogrammet. Arbejdsprogrammet kan også indeholde aftaler om faglig bistand vedrørende poster og repræsentation i nationale og internationale ekspertgrupper og udvalg.

Ad-hoc-opgaverne omfatter løbende mundtlig og skriftlig sparring indenfor ydelsesaftalens kompetenceområde, f.eks. i form af korte notater, telefonsamtaler, input til presseberedskaber mv. Der kan også være tale om mindre analyser, kvalitetssikring af ministeriets egne analyser, og enkeltstående efterberegninger på baggrund af allerede udførte analyser. Opgaverne kan bestilles løbende, men fastlægges i videst muligt omfang på møder i chefgruppen gennem året (se afsnit 3 nedenfor). Ved opstart af en ad-hoc-opgave aftales et antal timer til opgaven mellem ministeriet og forskningsinstitutionen.

Kommunikation af forskningsresultater

Københavns Universitet og Aarhus Universitet har til ansvar løbende at informere Miljø- og Fødevareministeriet om universiteternes resultater af forskningsaktiviteter, rapporter, nyheder, konferencer, internationalt samarbejde og lignende indenfor ydelsesaftalens område med relevans for ministeriets arbejde.

Universiteterne har desuden til ansvar at orientere Miljø- og Fødevareministeriet forud for udsendelse af nyheder og rapporter mv. med et indhold, der kan være af væsentlig betydning for den politiske dagsorden eller offentlige debat. I forbindelse med nyheder om sådanne emner sendes en tidlig orientering til Miljø- og Fødevareministeriets departement med henblik på, at Miljø- og Fødevareministeriet kan forberede sig på nyhedens offentliggørelse.

Forskning og generel kompetenceopbygning

De generelle kompetenceområder – herunder teoretisk og empirisk forskning samt inddragelse af relevant data – omfatter relevante dele af KU's - og for så vidt kontrakten om myndighedsbetjening inden for samfundsøkonomi også relevante dele af AU's - vidensopbygning, modeludvikling m.v. KU er ansvarlig for at opbygge og opretholde forskningsmiljøer indenfor de kompetenceområder, der er listet nedenfor. For så vidt angår de kompetenceområder, der fremgår af myndighedsaftalen om samfundsøkonomi, opretholdes og opbygges en del af disse på AU.

International økonomi og politik

- Analyser af EU's landbrugspolitik, herunder landdistriktspolitikken
- De økonomiske konsekvenser af landbrugspolitikken regionalt, nationalt og internationalt
- Analyser af internationale handelsforhandlinger og økonomiske konsekvenser for fødevarerehvervene
- De globale fødevaremarkeders udvikling og potentialer

Fødevarerforbrug, sundhed og velfærd

- Efterspørgsels- og markedsforhold for fødevarer, forbrugerreaktioner og betalingsvillighed ved produkter, der satser på kvalitet og sundhed
- Fremme af befolkningens ernæring, sundhed og velfærd gennem økonomiske virkemidler, herunder sundhedsomkostninger og risikovurderinger
- Betydning af oplysning, mærkning og regulering for fødevarerforbrug og -produktion.

Fødevarerproduktion, teknologi og markedsforhold

- Konsekvenserne af fortsat strukturudvikling i fødevarerehvervene
- Regional- og sektorøkonomisk udvikling for fødevarerehvervene
- Effekten af rammevilkår og reguleringsomkostninger på driftsøkonomi og vækst i jordbrugerhvervene
- Kapital- og finansieringsforhold, herunder jordprismodeller
- Udviklingen i landbrugets økonomi, konkurrenceevne og effektivitet
- Organisering og økonomi i fødevarerekæder, herunder foranstaltninger til sikring af sundhed, kvalitet og sporbarhed, herunder sundhedsomkostninger
- Udbud, efterspørgsel og prisdannelse samt markedsudvikling i fødevarerektorens forarbejdnings- og omsætningsled, herunder engros- og detailhandel og udenrigshandel
- Teknologivurdering, økonomiske og markedsræssige potentialer i nye teknologier¹

Analysen af samfundsøkonomiske konsekvenser af national og EU-regulering

- Økonomiske konsekvenser af miljøregulering og andre virkemidler ved implementering af miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger, vandområdeplaner, naturplaner, pesticidhandlingsplaner, tiltag på luftområdet, og klimaplaner nationalt, regionalt og på bedriftsniveau i jordbrugerhvervet
- Økonomiske konsekvenser regionalt og på bedriftsniveau ved implementering af EU's vandrammedirektiv og habitatdirektiv og andre EU-direktiver indenfor MFVM's område, herunder målrettet regulering

¹ Området omfatter bl.a. teknologier til fremme af produktivitet, miljø, klima, kvalitet, sikkerhed og sundhed i fødevarerehvervene, anvendelse af biomasse fra land- og havbrug til energi og industrielle nonfood formål samt økonomiske konsekvenser af reglerne for sameksistens mellem GMO-afgrøder og ikke GMO-afgrøder.

- Erhvervs- og samfundsøkonomiske konsekvenser af EU's havstrategidirektiv
- Cost-benefitanalyse og andre velfærdsøkonomiske prioriteringsmetoder
- Erhvervsøkonomiske konsekvensanalyser af reguleringsændringer; fx fordelingsmæssige konsekvenser for forskellige husdyrproduktionsgrene af ændret miljøregulering.

Fiskeriøkonomi og -forvaltning

- Analyser af EU's fiskeripolitik
- Konsekvenserne af fiskeripolitikken internationalt, nationalt, regionalt og på fartøjsniveau
- Markedsforhold vedrørende fiskeriprodukter
- Udviklingen i fiskeriets økonomi og konkurrenceevne
- Udvikling af fiskeriforvaltningsmodeller
- Økonomi og udviklingspotentialer for akvakulturer

Design af virkemidler til regulering

- Økonomiske og adfærdsmæssige effekter af forskellige virkemidler
- Afgifter i forhold til regulering af såvel forbrugere som producenter
- Anvendelsen af kvoter til regulering indenfor fx fiskeri, klima med mere
- Tilskudsordninger og subsidier, herunder transaktionsomkostninger og forvriddningseffekter
- Anvendelsen af frivillige aftaler, auktioner og andre kontraktformer, fx i miljø og naturbeskyttelsen
- Differentieret / målrettet regulering i relation til f.eks. indenfor vandmiljø og næringsstoffer

Metoder til værdisætning af positive og negative miljøeksternaliteter

- Metodiske kompetencer indenfor hedonisk værdisætning og rejseomkostningsmetoden.
- Metodiske kompetencer indenfor valgekspirimeter og CVM.
- Metodiske kompetencer indenfor skyggepriser, alternativomkostninger og benefit transfer.
- Metodiske kompetencer til opgørelse af sundhedsomkostninger, betalingsvilje for liv og leveår
- Værdisætning af fx grønne og blå områders positive eksternaliteter i landskabet, i byerne og marint, samt af negative eksternaliteter som fx støj, forurening af luft, jord og vand, affald, og eksternaliteter knyttet til infrastrukturer i by og landskab.
- Værdisætning af eksternaliteter fra primærproduktionen og andre arealanvendelser.

Økonomisk modellering

- Makroøkonomiske modeller til belysning af konsekvenser af miljøregulering på berørte erhverv, vækst og beskæftigelse.
- Rumlige modeller til analyse af konkurrerende arealanvendelser eller miljøproblemer med geografiske og planlægningsmæssige aspekter, som fx målrettet regulering, luftforurening, lokalisering af vindmøller og infrastrukturanlæg, og byudvikling.
- Bioøkonomiske modeller – f.eks. fiskerimodeller og skovøkonomiske modeller, samt modellering af bioressourcer og økosystemtjenester.
- Økonomiske fremskrivninger koblet til miljøeffekter/påvirkninger og ressourcer, herunder fremskrivning af landbrugets produktion
- Opbygning af og vedligeholdelse af datastrukturer til modeller, herunder til understøttelse af arbejdet med by- og kommuneplanlægning
- Økonomiske modeller for vurdering af klimatiltag og klimatilpasning, herunder håndtering af stormregn, stormflod og oversvømmelser

Skov- og landskabsøkonomi, -planlægning og politik

- Skovbrugets driftsøkonomi, produktion og politiske rammevilkår
- Skovøkonomiske analyser som fundament for reguleringsinstrumenter, herunder i forhold til eksternaliteter og klimaeffekter
- Planlægningsmetoder for multifunktionelle skove
- Borgerinddragelse og konflikthåndtering i skov og naturforvaltningen
- Jagtens og vildtets økonomi, politik og regulering

Internationale aftaler om handel og naturressourcer på skvområdet

- Beredskab i forhold til FLEGT, internationale aftaler om kontrol med træressourcerne
- Effekterne af certificering af træproduktion i forhold til forvaltning af skovene
- Analyser i relation til bæredygtig handel med tropisk træ, vildt mm.

3. Organisering og bemanning af samarbejdsfora

Der nedsættes en chefgruppe for ydelsesaftalen, som er ansvarlig for genforhandling af ydelsesaftalen med tilhørende arbejdsprogram og opfølgning på den leverede myndighedsbetjening i henhold til arbejdsprogrammet. Chefgruppen for denne ydelsesaftale består af følgende faste medlemmer:

- Kontorchef for Koncern Økonomi og Analyse, Miljø- og fødevarerministeriets departement (Formand).
- Enhedschef for Data og Analyse, Landbrugsstyrelsen,
- Kontorchef for Direktionssekretariatet, Fødevarerstyrelsen
- Enhedschef for EU & Fiskeriregulering, Fiskeristyrelsen
- Kontorchef for Naturbeskyttelse, Miljøstyrelsen
- Kontorchef for Natur, Naturstyrelsen
- Viceinstituteder for Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet
- Sektionsleder for Samfundsvidenskabelig Miljøforskning, Institut for Miljøvidenskab, Århus Universitet
- Centerdirektør for Danish Center for Environment, Århus Universitet

Se i øvrigt Rammeaftale for Forskningsbaseret Myndighedsbetjening mellem Københavns Universitet og Miljø- og Fødevarerministeriet, som specificerer chefgruppens ansvar og arbejdsopgaver.

Chefgruppen erstatter koordinationsgruppen, som er beskrevet i aftalen mellem IFRO/DCE og MFVM indenfor samfundsøkonomi.

Særligt i forhold til Center for Skov og Landskab på KU forudsættes det, at der sikres gensidig understøttelse af opgaver vedrørende ressource- og samfundsøkonomi på skov-, natur og by- og landskabsområdet. Dette sker i regi af Center for Skov & Landskab som etableret i vedtægter på KU.

4. Konsortier, ”dream teams” og samarbejder med andre forskningsmiljøer

Som en del af ydelsesaftalen har KU ansvaret for, at der koordineres og samarbejdes med andre institutter og universiteter i udførelsen af myndighedsbetjeningen, hvor dette er nødvendigt og relevant i forhold til den faglige opgavevaretagelse.

Det gælder som udgangspunkt følgende ydelsesaftaler:

- Skov og landskab (KU)
- Planteproduktion (AU)
- Husdyrproduktion (AU)
- Fødevarekvalitet og forbrugeradfærd (AU)
- Natur og vandmiljø (AU)
- Luft, emissioner og risikovurdering (AU)
- Arktis (AU)
- Fiskeri og akvakultur (DTU)
- Kemi og fødevarer (DTU)
- Veterinær (DTU)
- Miljø- og livscyklusvurderinger på affaldsområdet (DTU)

Særligt i forhold til kontrakten om myndighedsbetjening inden for samfundsøkonomi har KU og AU en fælles udførende og koordinerende rolle for så vidt myndighedsbetjening i regi af den eksisterende kontrakt med dette konsortium. Denne rolle gælder samme række af ovenfor nævnte ydelsesaftaler.

5. Økonomi

Denne ydelsesaftale omfatter MFVM's bevilling til forskningsbaseret myndighedsbetjening vedr. ressource- og samfundsøkonomi.

Udgangspunktet er de tre eksisterende aftaler, hvor der er allokeret følgende ressourcer i 2018: 8,9 mio. kr. til ressourceøkonomi (§ 19.23.05 på FFL18), 5,2 mio. kr. til samfundsøkonomi (KU/AU i konsortium) (§ 24.34.30 på FFL18) og 2,3 mio. kr. til den del af aftalen med KU på skov- og landskabsområdet, der vedrører økonomi og politik (§ 19.23.05 på FFL18). Det giver en samlet ramme på 16,4 mio. kr. om året. Fra 2019 og frem er rammen 8,9 mio. kr. til ressourceøkonomi, 5,2 mio. kr. til samfundsøkonomi (KU/AU i konsortium) og 2,3 mio. kr. til den del af aftalen med KU på skov- og landskabsområdet, der vedrører økonomi og politik. Det giver i alt en ramme på 16,4 mio. kr.

Ydelsesaftalens bevilling er budgetteret til forskning og myndighedsrådgivning mv. inden for indsatsområderne som vis i tabel 1. Bidraget til indirekte omkostninger er på 4,6 mio. kr. af den samlede bevilling til ydelsesaftalen.

Tabel 1: Den økonomiske ramme i år 2018 i mio. kr.

Indsatsområde	I alt	Rådgivning	Forskning
Indsatsområde 1	16,4	9,0	7,4
I alt	16,4	9,0	7,4
<i>Heraf direkte omkostninger</i>	11,8		
<i>Heraf indirekte omkostninger</i>	4,6		

5.1 Særbevillinger

Der er ingen særbevillinger i denne ydelsesaftale.

5.2 Opgaver for andre myndigheder

UFM's bevilling til opgaver vedr. fødevareøkonomi (§19.23.05.80) udmøntes i henhold til nærværende aftale, hvor den samlede ydelsesaftale vedr. Ressource og Samfundsøkonomi er underlagt følgende bevillingsmæssige bindinger:

Opgaver for Udenrigsministeriet

Fiskeristyrelsen ved Udenrigsministeriet har en trækingsret på ca. 12 månedsårsværk vedr. aktiviteter knyttet til fiskeri. Trækingsretten evalueres i forbindelse med udarbejdelsen af ydelsesaftalen for 2019.

6. Arbejdsprogram